

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kódiratok visszavadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A választói jogosultság korlátjai.*

A dolog természetében fekszik, hogy a kor tekintetében határt kell szabni a választói jog kiterjesztésének. Majdnem teljesen ugyanez áll a nemre való tekintettel is. Legalább is bizonyos, hogy a jelen parlament összes pártjai ily felfogást követnek. Az adó és értelmi cenzusra nézve különféle álláspontok észlelhetők. S különösen észrevehető, hogy még oly pártok, vagy irányzatok is, melyek radikális reformot sürgetnek, minden adócenzust, mint választói jogalapot, ugyanakkor elfogadnak bizonyos értelmi cenzust, vagyis megkövetelik az írás-olvasás tudását.

Világos, hogy ezen alapok egyike sem mondható teljes joggal, az általános választói jog alapjának. Vagy ha mégis annak mondják, az általános választói jog jelzőjével oly alapot ruháznak fel, a mely nyilvánvalólag nem az.

Ezen theoretikus megkülönböztetésnél fontosabb kérdés, vajjon az értelmi cenzusra, mint egyedüli jogalapra való helyezkedés igazságos-e és megfelel-e a nemzet fejlődésének és jelen viszonyainak?

Nézetünk szerint az értelmi cenzus, mint egyedüli jogalap, nem felel meg a

* A Kath. Népszövetségnek tegnap röviden ismertetett memorandumából.

mai viszonyok között az igazságosságnak.

Jelenleg van hazánkban 1,119.000 választó. Ha az értelmi cenzus fogadtatnék el egyedüli alapul, akkor a jelenlegi választóból 192.000 elveszítene választói jogosultságát. Szerintünk képzelhetetlen, hogy oly törvényt alkossunk, mely szerint a jelenlegi választók 17 százaléka elveszítse a választói jogosultságot.

És kik vesztenék el a választói jogosultságot, ha az értelmi cenzus egyedüli jogalap lenne?

Távol áll tőlünk, hogy mi az állampolgárok hazaszeretelét osztályozzuk, de a való érdemeket sem engedhetjük elhomályosítani. Szerintünk senki a haza földjéhez nem volt hűvebb, mint a földművelő gazdanép, ez az az osztály, mely egész lelkével földjéhez ragaszkodott, ők azok, kiket a hazaszeretben és áldozatkészségben soha senki nem múlta felül. Ha az értelmi cenzus lesz az egyedüli jogalap, épen a földművelő gazdanép fog legrosszabbul járni. Igaz ugyan, hogy ezen alapon a mai 1,119.000 választó helyett, a jövőben lenne 2,964.000 választó, de a földművelő nép az összes néposztályok között legrosszabbul járna. Hiszen ez esetben a törpebirtokosoknak 42 százaléka vagyis 635.000 családfenntartó esnék el a választói jogtól. De nem-

csak a törpebirtokosoknak majdnem a fele, hanem a tiz holdon felül gazdálkodóknak is majdnem egy harmada kizártnék a választói jogosultságból. 155.000 gazda, vagyis a tiz holdon felül gazdálkodóknak 30 százaléka nem jutna be az alkotmány sáncaiba, illetve rekesztelnék ki onnan, a hol eddig jogot gyakoroltak. Szemügyre véve az összes kimaradottakat az irni-olvasás tudás jogalapján, ezeknek 85 százaléka a földművelő osztályhoz tartoznék. Ez sokkal nagyobb arányszám, mint a földművelő nép átlagos arányszáma. Így tehát ez a jogalap sem igazságosnak, sem az ország érdekeivel összeegyeztethetőnek nem tartható.

És még egy momentumot kell kiemelnünk. A ruthén nép Magyarországon több mint 400.000 lélekből áll, ha az említett jogalap elfogadtatik, csak 14.000 ruthénnek lesz választójoga. Rájuk nézve az ily választói reform jogfosztással lenne egyenlő. Erre ők semmiképen rá nem szolgáltak.

Parlamentáris kormányforma mellett a választói jog mint a parlament összetételének alapja, magának az államnak létét érinti. Az is természetes, hogy a népképviselési rendszer elvéből kiindulva, azon kell lenni, hogy minden nagykorú, feddhetetlen állampolgár szavazatával be-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Szent Katarina ünnepén.

— Pierre Alexis Meunier. —

A szürke város fölött szürkéu fekszik az ég. Nemsokára az éjszaka belölvad a napalba s oly alaposan eltemeti az utóbbi, hogy még a tárgyak körvonalait is alig lehet kivenni.

Itt-ott tüzek gyúlnak ki. Egy patikus nagy üvege rejtélyesen világosodik meg és a templom harangjai megkezdik néhézkes, öreges kongásukat.

— Ding!... dong... ding, dong!...

Elérkezett az imádság órája.

Apró, szapora léptekkel mennék előre, a templom felé az egyleti asszonyok. Ők is olyanok, mint egy egy nagy, fekete, vándorló barang. Széles, szárnyas köpönyegjük kámfor szagot áraszt magából, a merre mennek. Halak, félhangon beszélnek egymással.

— A misét egy kapucinus fogja celebrálni!

— Lehetetlen!

— De igen. A plébános fogja őt bemutatni néhány szóval.

— Akkor siessünk.

Szövegépítőjük meg-megkoppantja a járda köveit.

— És a hó esik, esik, apró, lassu pelyhekben, majd sebesebben. Már várták jöttét. Groslard, a csemegekereskedő felhívja reá a figyelmét:

— Ugy-e, már a reggel megmondtam, hogy havazni fog?

A járdák megfehérednek. Az asszonyi talpak rajta hagyják nyomaikat. És mindez csendben, zaj nélkül történik. A hó szerény és munkája alattomos. De a Jardinage nevet viselő tér lassanként megéleükkül. Csupa sátor mindenütt, a hová a szem ellát. A vörössel behuzott baldachinok alatt a pékmesterek a kis »Jean-Bout-D'Hommes«-ocskákat árulják.

A »Jean-Bout-D'Hommes«-oknak kerek a fejük s a lábuk és karjuk eláll a testüktől. Barnák, fehérek vagy rózsaszínűek. Az apró gyermekek kétkézre fogják azt, a melyiket megkaphatják s minden családfintaság nélkül őszintén nyelik le négy harapásra.

A tizenhároméves gimnázisták két cig-

retta között majszolják azokat; de ők már jelentősebb személyiségeket választanak: egy katonatisztet, egy minisztert és egy kirait.

A harangok zúgnak. A hó hull. A város olyan vidám, a milyen vidám csak lehet egy vidéki városka, a hol hosszu a tél s a hol az emberek nem ismerik a bőséget.

— Erre jártamban Blanchot barátommal találkoztam, a ki éppen a pekek kirakatait szemlélgette. Dinnyeformájú kalapján egész kis hegyet alkotott már a hó. Csodálkoztam, hogy Blanchot itt találom, ily messze otthonától. Mert Blanchot télen a nagyvárosban, Párisban lakik, s csak meleg nyáron szokott ide kiköltözni néhány hétre. Blanchot ügyvéd. 1883-ban egy híres pört nyert meg védőbeszéddel.

— Mit keresel itt? — kérdeztem tőle. — Védőbeszédet tartasz valaki mellett?

— Nem... nem... nem. A péksüteményeket néztem. És lemaradtam a vasúrról.

— Így holnapig itt maradsz? Legyél vendégem.

— Nem, köszönöm. Nem lehet, nyolckor van egy második vonatom.

Itt a vadászat!

fegyverek eredeti gyári árban aranyezék szerint; továbbá a legelő gyárosok fegyverei csak Nagyvárad, Rákóczi-út 15. szám alatt kaphatók eredeti árban. M. kir. löpor-áruda.

Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron-szükségletét szerezze be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle**

LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél

Telefonszám 269.

folyást gyakorolhasson a kormányzatra. Így tehát a választói jog alkotásánál itt áll az államférfiak előtt a nagy feladat, hogy az állampolgárnak a parlamentáris eszméjéből folyó joga az állam létérdekével és céljával összhangba hozassék. Irányítólág az államférfiakra mindig a nemzet lényeges szociális és kulturális viszonyai hatnak. Ezért jelenleg is a választói jogosultság törvényének megalkotásánál követendő elvnek tekintjük, hogy a nemzeti és állami életre oly döntő befolyással bíró reform biztosítsa a parlamentárisan kormányzott egységes politikai nemzet szociálisan is, kulturailag is egészséges fejlődését.

Ezért azt véljük, hogy adassék meg a választói jogosultság minden 24-ik évet betöltött magyar állampolgárnak (férfinak), aki nem áll a választói jogosultsággal összeférhetetlen közszolgálatban, vagy a választói jogosultságból kizárva nincs.

És pedig:

1. aki egyenes állami adót fizet,
2. aki tényleges katonai kötelezettségének eleget tett s egy helyen, két év óta állandóan lakik,
3. aki középiskolát, vagy ezzel egyenrangú iskolát végzett,
4. aki családfenntartó, 30-ik évét betöltötte s egy helyen, két év óta állandóan lakik,
5. akinek munkakönyve, cselédkönyve van s aki ugyanazon munkaadónál, három év óta, állandóan alkalmaz van.

A választói jogosultsággal azonban nem bírnak azok, kik tényleges katonai, rendőri, csendőri szolgálatban vannak.

A választói jogosultságból pedig ki legyenek zárva: az elmebeteg, a csőd alatt állók, a közjótékonyaságból élők, a büntetett, vagy vétség miatt elítéltek.

— Legalább ebédelj velem.

— Nem lehet. A... a... nővérem vár.

— De a telet most is csak Párisban töltöd?

— Nem tudom... Kétlem... Igen, kételyeim vannak esiránt. Az egyik kutyának szivbaja van. Egy napról a másikra elpusztulhat szegény pára. Régi, hűséges állatom. Megérdemli, hogy ápoljam. Azután meg... tegnap a rekettys sarkában megsebeztem egy rigót a szárnyán. Odafutottam s megfogtam. Nélkülem megdöglött volna a szegény állat a sűrűben. Fel fogom nevelni. Kedves állatocská s meg fog szelidülni. Ott sétál a szobámban és képzeld, ma reggel már füttyült! Persze, nem hagyhatom itt.

A harangok elhallgatnak. nyitott templomajtón keresztül világos sáv vetődik az utcára. És idehallatszik a bentlévőknek zagyva, tompa mormolása, mely olyan' mintha valami óriási méhköpüből szűrődne ki. Imádkoznak. Az égből hulló hó minden színt eltompít, csak a fekete és fehér uraskodnak. Erezni a péksütemények, a tömjén és a hó illatát.

Es Blanchot a nyolc órai vonatot várja, a melyen kiutazhat a tanyájára s közben ziv-bajos kutyájáról és füttyülő rigójáról álmodik.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 19.

Elnök: **Návay** Lajos. Az elnöki előterjesztések után

Hegedüs Lóránd a pénzügyi bizottság elnöke kéri a Házat, hogy a pénzügyminiszter által benyújtott egy havi indemnitást kérő javaslatra mondja ki a *sürgősséget*. A Ház ehhez hozzájárul, s az elnök javaslatára az indemnitás tárgyalását a holnap esti napirendjére tűzte ki a Ház.

Szűllő Géza a közoktatásügyi bizottság elnöke jelentést tesz a Háznak a *debreceni és pozsonyi egyetemek* felállításáról, kéri a javaslatnak kinyomatását és a képviselők között való szétosztását. A Ház ehhez hozzájárul.

Ezután rátért a Ház

a kultusz-tárca

általános tárgyalásának folytatására.

Kovácsy Kálmán a tanítók elszomorító helyzetével foglalkozik, s megemlíti hogy a legutóbb Budapesten tartott tanító gyűlésen jelen volt ő is és az ott látott dolgok teljesen meggyőzték őt arról a szomorú tényről, hogy a tanítók ma az állam legszerényebben dotált hivatalnokai. Hogyan kívánhatja az állam, hogy a tanítók tisztességes polgárokat neveljenek az országnak, mikor folytonosan anyagi zavarokkal kénytelenek küzdeni? Foglalkozik ezután a tanítók özvegyeinek a helyzetével, s kéri a minisztert, hogy azt a csekély kétszáz korona kegydíjat amit ezek a szegény özvegy asszonyok élveznek, emelje fel négyszáz koronára. Megemlíti még, hogy az iskolákba a magyar nemzeti érzést nem eléggé fejlesztik a gyermekekben, pedig ez szükséges volna, mert az életben nagyon is sokat vesztenek a hazafiságból. A pozsonyi egyetemen luterános fakultás felállítását kéri. A miniszter működését bizalommal nézi, azonban a kormány iránti bizalmatlanságánál fogva a javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a baloldalon.)

Zelenyák János beszéde elején foglalkozik a kultuszminiszternek azzal a kijelentésével, hogy ő keresztény életet akar teremteni a hatáskörébe tartozó testületekben. Ezt a kijelentést igen sokan félremagyarázták, pedig a miniszter nem mondott mást mint azt, ami minden keresztény ember lelkében él. Beszél ezután a krisztusi szeretetről, amely mindnyájunkat kell, hogy áthasson. A kultúra nem lehet más, mint egy olyan magasztos idea, amely a kultúr embert sokkal magasabb régióba emeli a többi ember felett. A kultúr embertől követeli, hogy az olyan legyen, mint volt Krisztus, aki parancsolt az elemeknek. A katolikus vallás ma a legszorosabban vett szabadelvű s kéri a minisztert, hogy a keresztény eszme mellett tartson ki minden időben. A javaslatot a kormány iránti bizalmatlanságánál fogva nem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

Proszly Elemér kéri a minisztert, hogy a katolikus autonómiáról szóló törvényjavaslatot mentől hamarabb terjessze a Ház elé. Azt hiszi, hogy amikor a tanítók megbecsülésére hívjuk fel a közfigyelmet, nyílt ajtót döngöztünk, mert hiszen a tanítók oly magasztos munkát végeznek, hogy ezt minden elfogulatlan szemlélőnek tudnia kell s éppen ezért nincs szükség arra, hogy a kormányt figyelmeztessük, hogy a tanítók fizetését javítsa, mert ez kötelessége a kormánynak minden figyelmeztetés nélkül is. Követeli a tanítók és tanárok status rendezését s ennek kapcsán küönösen a Budapest környéke tanítóására kéri a miniszter

jóakaratu intézkedését. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a baloldalon.)

Károlyi Mihály gróf a közgazdasági egyetem felállítását tartja szükségesnek. A jelenlegi egyetemi oktatást nem tartja célravezetőnek. Határozati javaslatot nyújt be a közgazdasági egyetem felállítására.

Gróf **Zichy** János válaszol a vita során elhangzott felszólalásokra. Első sorban **Sárghy Gyulának** **Apponyi** Albert egyetemi tanársága tárgyában történt felszólalására elmondja, hogy a magyar közjog és közigazgatási jogra új tanszék felállítását kérték, oly formán, hogy a közjogi tanszék meghívás a közigazgatási jog magántanával töltessek be. Ez ellen több felszólalás történt, miért is nyílt pályázator hirdett. Az aradi állami iskolákra vonatkozólag kijelenti, hogy kellő lépéseket tett az iskolák ellenőrzésére.

A katolikus autonómia tervezete teljesen készen van és azt lefogja tárgyalatni az illetékes egyénekkel. Kéri a költségvetés elfogadását.

Obstrukció hat óráig.

Ezután a holnap esti napirendjének megállapítására került a sor. Mielőtt azonban az elnök kimondhatta volna, **Polónyi** Géza kérte a Ház határozat képeességének megállapítását.

Az elnök 5 perces szünetet rendel el, azonban még ezután sincsenek határozatképes számmal a képviselők. Ujra szünet és újra névsorolvasás. Így ment ez háromszor egymásután. Végre 6 óra 5 perckor **Polónyi** elállt előbbi kérdéséről s megállapíthatták a napirendet.

A tisztviselők továbbképzése.

Verner Kálmán előadása.

A vármegyei árvaszék elnöke, **Verner Kálmán** tegnap délelőtt tartotta meg előadását a belügyminiszter által létesített *tisztviselői továbbképző tanfolyamról*, mely ez év október havában volt Budapesten és a melyen Bihar-vármegyét az előadó képviselte. Az igazat megvallva, az előadásra úgy mentünk fel, hogy ott valami száraz paragrafus csavarásából álló előadásban lesz részünk és a lehető legkellémesebben csalódtunk. Az előadás lendületesége, folytonos változatossága, a különböző tárgyak ismertetése mindvégig igen vonzó volt és oly érdeklődést keltett, hogy a nagyszámban összegyűlt hallgatóság azon óhajának adott kifejezést, hogy az előadást a vármegye nyomassa ki és küldje meg minél nagyobb számban a tisztviselőknek és az érdeklődőknek.

Küönös elismerést érdemel **Verner Kálmán** már csak azért is, hogy a mintegy 10 napra terjedő tanfolyamról oly tömörséggel és mégis igen nagy érdekességgel számolt be, miáltal a tanfolyamra terelte az érdeklődők és érdekeltek figyelmét. Ez által elérte a célt, hogy a tanfolyam nem csupán papírra vetett fölösleges kirándulás volt a kiküldötteknek, de az ott szerzett ismeret és tapasztalat megfogja teremni a maga gyümölcsét az életben is.

Az előadás hatalmas anyagáról csupán dióhéjban számolhatunk be az alábbiakban:

A vármegyei ház kistermét zsúfolásig megtöltötte az érdeklődők tömege. Pontban 11 ótákor kezdte meg **Verner Kálmán** az előadást. Első sorban rámutatott arra a szükségességre, mely a tisztviselők továbbképző tanfolyamát

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradi temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos**.

létesítette. Ez a szükségesség pedig a tisztviselők továbbképzéséről szóló törvény, mely már 28 éves és az élet különböző alakulásai miatt ma már igen hiányos. Ezeket a hiányokat van hivatva pótolni a külföldi mintára rendszeresített továbbképző tanfolyam. Nagy jelentőségű a tanfolyam, mert 28 év óta ez az első lépés a tisztviselők szellemi előhaladásának megnyitására.

A tanfolyam első része volt *Pláse* Sándor előadása a tényállás megállapítása a polgári perben. Talán ez volt az egyedüli előadás, mely a sok törvény idézése miatt csupán a jogász világ figyelmét kötötte le inkább.

Annál érdekesebb volt dr. *Friedmann* Ernő előadásának ismertetése a különböző büntető jogi elméletek és az ezek alapján felépült rendszerekről. Ebből az előadásból megtudtuk, hogy a csavargók, koldusok és közveszélyes emberekkel szemben követendő eljárás törvénye az igazságügyi minisztériumban készülébe van. E törvényben az az elv fog érvényesülni, hogy a munka nemcsinölge hat a megrögzöttre.

Igen elismerőleg szól itt Verner a szemléltető előadásokról, melyekben a tisztviselőknek volt részük.

Pekáry Ferenc a rendőrségi intézményekről tartott előadása után örömmel tudtuk meg, hogy London után a *budapesti rendőrség a második helyen áll.* Célszerűnek tartaná a büntető rendőrséget a francia rendőrség mintájára szervezni. Franciaország 12 büntető kerületre van osztva egy központi vezetés mellett. E rendszer mellett ugyiszlán ki van zárva a büntetők megszökése. A csavargók megjavítására legcélszerűbbnek talán az előadó a dologházak létesítését. A *Cigánykérdés* megoldását a kényszermunka és az ujjlenyomat alkalmazásával véli keresztelvi lehetnek. Ennél a tételnél igen érdekes példák illusztrálják előbbi állításának helyességét. A büntetőkénél a *bejelentő hivatal* fontosságát szintén érdekes esetekkel támogatja.

Nem kevésbé volt érdekes része a tanfolyamnak dr. *Nagy* Ferenc államtitkár előadása a *társulati intézményekről.* Ezek közül a részvénytársaságok és szövetkezetek, hitelszövetkezetek óriási fontosságát ismertette az állami életben. A részvénytársaságoknál kifogásolja az ellenőrzés gyeengeségét. A felügyelő-bizottsági tagokat büntetni kellene elmaradásuk alkalmával, mint Németországban.

Dr. *Harrer* Ferenc a *modern város igazgatás* problémájáról tartott előadást.

Ruffy Pálnak a gyermekvédelemről tartott előadása a most folyó ide vonatkozó munkálatairól szólt.

Dr. *Vician* István a közigazgatási jog alapelvei, a hatáskör, az illetékesség és illetőségről inkább szakelőadás volt.

Ismertette ezután az elnök dr. *Mandéskó* Gyula, dr. *Ipolyi* Gyula, dr. *Szladits* Károly, *Donyer* Vilmos előadásait, melyek már szoros szakdolgozokra vonatkoztak.

A szemléltető előadások közül még kiemelte Verner Kálmán a *motor és fegyvergyár bemutatását.*

Végül azon óhajának adott kifejezést Verner Kálmán, hogy vajha előadása megtalálná a maga útját és elérné a kitűzött célt.

A nagyszabású előadást a jelen voltak nagy tetszéssel fogadták és a befejezés után sokan gratuláltak az agilis elnökeknek.

Haladéktalan a véderő. A kormány félhivatalosa, a *Magyar Nemzet* mai számában bizakodik abban, hogy az ellenzék a békeszerződést megtartja, a költségvetés mielőbbi elintézését semmiképpen sem hátráltatja. Majd így végzi az elmélgését: »A fegyverszünet lekötései addig tartanak, amíg a jövő évi költségvetés nincs elintézve. A költségvetés letárgyalásával valamennyi párt visszanyeri akció-szabadságát. A kormány maga cselekvési szabadságát arra fogja használni, hogy haladéktalanul napirendre tüzti a véderő reformjáról szóló törvényjavaslatot. Ezzel bizonyára nem mondunk újságot.«

A megyei munkapárt értekezlete.

Nem töltik be Beöthy helyét.

Biharvármegye ma tartja meg a folyó évben utolsó közgyűlést. Ez alkalomból tegnap délután a megyei nemzeti munkapárt értekezletet tartott a Pannónia éttermében.

Az értekezleten sokas szerint a párt tagjai nagy számmal jelentek meg. A tegnapi értekezlet főtárgya volt *Beöthy* László pártelnök lemondása. Ugyiszólán ez az ügy foglalta le az értekezlet egész tartamát.

A megüresedett elnöki széket *Székler* Károly foglalta el, aki az ülés megnyitása után bejelentette, hogy *Beöthy* László kereskedelmi miniszterre neveztetvén ki, elnöki tisztségéről lemondott. Kéri a pártot, nyilatkozzék a lemondás dolgában és hozzon határozatot az elnöki szék további sorsa felett.

Dr. *Ertsey* Péter emelkedett első sorban szólásra. Három negyed órán át tartó beszédében foglalkozott *Beöthy* Lászlóval. A lemondott elnök a volt szabadelvűpárt feloszlása után gróf *Tisza* Istvánnal egyetemben visszavonult a politikától és megalakították a megyei pártot, mely akkor kizárólag a megyei ügyekkel foglalkozott. Ebben a munkában igen nagy szerepe volt *Beöthy* Lászlónak. Bármily heves nézeteltérések voltak a párt tagjai között, elegendő volt az elnök jószágos szemébe nézni és már elsimultak a differenciák, leomlottak a válaszfalak, szent lett a béke.

A királyi kegy, mely *Beöthy* László kereskedelmi miniszterre tette, megfosztotta a biharvármegyei munkapártot jeles elnökétől. Nagy veszteség érte ez által a pártot, mely fájdalmasan vesz ideiglenes bucsut szeretett elnökétől. De bármily fájdalmas is a bucsuzás, mégis öröme is az a pártnak, melynek legjelesebb tagját találta a legérdemesebbnek a király a kereskedelmi tárca vitelére.

Öröm és fájdalom közepette indítványozza, hogy a párt kényszerűségből fogadja el az elnök lemondását, azonban az *elnöki széket ne töltse be.* Mondja ki ezenkívül a párt, hogy bármikor, ha visszatér *Beöthy* László, mindenkör ölelő karokkal fogadják.

Nagy lelkesedéssel fogadta el a pártértekezlet *Ertsey* Péter indítványát.

Ezután áttértek a megyei ügyekre. Tudvalevőleg a mai napon kerül betöltés alá az árvasszéknél rendszeresített három fogalmazói állás és a *Beöthy* Dávid halálával megüresedett I. o. szolgabírói állás. Tekintettel arra, hogy a szolgabírói állásra a pártnak két egyformán érdemes tagja *Tichtner* Gyula és *Közpéssy* Dezso pályáztak, a párt nyílt kérdésnek tekinti a pályázatot és nem foglal állást egyik pályázó mellett sem.

A három fogalmazói állásra *Bulsán* Jánost, dr. *Fráter* Lászlót, *Kránczy* Kálmánt jelöli a párt. A többi bizottsági tagsági helyek és az esetleg megüresedő állások betöltését is szintén nyílt kérdésnek hagyja a párt.

Az ülés 6 óra után ért véget.

FLEGMAN

új áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönséget tisztelettel meghívja.

13 K 50

13 K 50

Urak figyelmébe!

„THE ROOSEWELT SCHOE“

férfi box fűzős, gombos, rendes
vagy amerikai alakban

kötött minőségű

Goodyear welt készítés

13 korona 50 fillér

kapható. — Egyedüli raktár

REICHARD áruháza

szégnél.

13 K 50

13 K 50

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** A Leszámitoló- és Jelzálogbank ma délelőtt tartandó ülésére *Szabó* Gyula m. kir. ud. tan., *Stein* Armin a budapesti takarékpénztár és Orsz. Zálogkölcson r.-t. vezérigazgatója, továbbá vámosatyai *Fabry* Samu, és alsóterenyi *Auer* Róbert, mint a Leszámitoló és Jelzálogbank új tagjai Nagyváradra érkeztek.

* **Horvátország gyöngye.** Horvátország európai hírű nevezetessége a *plitvicei tavak* s azok bámulatos vizesései kerültek tegnap a vetülő vászonra a kath. körben. A tündéri szépségű vidékről a tengerészet nagy kedvelője dr. *Némethy* Gyula tartott költői lendületű, élvezetes előadást. A 48 darab pompás kivitellű színes kép feltűntette mind a 13 tavat a Proscansko jezerotól a Novakovicsev-brodig s a tündéres vizeséseknek nagy részét. Persze a legimpozánsabbról a számtalan vizesésből és zubatagból álló Lastavciról és a 78 méteres Plitvice vizesésről a különben igen szép képek is csak halvány fogalmat nyújtottak. *Némethy* vonzó előadása bizonyára sok hallgatóban keltett vágyat természetben látni e gyönyörű vidéket. — Legközelebb dec. 26-án dr. *Karácsonyi* János tart előadást a *váradi várról és az ásatásokról.*

* **A költségvetés a pénzügyi bizottságban.** A jövő évi költségvetés tárgyalását Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága multkori ülésén levette a napirendről, mert még akkor nem volt tisztázva a városházi panama dolga, s a főszámvevő beteg lévén, nem vehetett részt a tanácskozáson. Az ő jelenléte nélkül pedig nem akart a bizottság belemenni a budget tárgyalásába. Most már azonban semmi akadálya nincs annak, hogy a pénzügyi bizottság elé kerüljön a város jövő évi költségvetése. A pénzügyi bizottság ma, szerdán, december 20-án délután 4 órakor a városházán ülést tart a költségvetés tárgyalása céljából.

* **A városatyák választása.** Nagyvárad város igazoló választmánya ma, december 20-án délután 3 órakor tart ülést s ez alkalommal foglalkozik a legutóbbi városatyák választásokkal. A három kerületből csupán az olasz választás ellen adtak be felebvezést s ennek elbírálása teszi érdekessé az igazoló választmány mai ülését.

* **Halál a templomban.** Megemlékezünk *Pataky* Miksa lugosi nyug. minorita házfőnök haláláról. Mint értesülünk, a derék szerzetes halála a templomban következett be. Ima közben szomszédjának panaszkodott rosszullétéről, majd pedig hirtelen összeesett és a segítségére siető hívek jelenlétében meghalt. Dr. *Pataky* Arnold nagyváradai theol. tanár, kinek az

elhunyt nagybátja volt, elutazott a temetésre; az elhunyt nővérének, Pataky Philoménának, a nagyváradi Orsolya zárdá fejedelmasszonyának pedig sokan kondoleáltak a gyászeset alkalmából.

* **Halálozás.** Egy köztisztviselőben állott derék matróna haláláról mély részvétellel értesülünk. *Ozv. Lévy Zsigmondné* szül. Winerli Erzsébet, élete 82. évében, hosszas szenvedés után tegnap reggel elhunyt. Halálát kiterjedt nagy rokonság: a Bartsch- és Bencsik-családok gyászolják. Az elhunyt korábban tulajdonosa volt a régi jóhírű Wurst-féle fűszerüzletnek. Temetése holnap, csütörtökön délelőtt fél 10 órakor lesz a Szent László-téri hidfőnél lévő Lévy-bérpalotából.

* **Az ügyosztály vezető számtisztek kérelme.** Nagyvárad városánál sok bajt, sok igazságtalanságot okozott a 60000 korona államsegélyről intézkedő miniszteri osztályozás. Mióta ezt az államsegélyt megkapta a város, egymás után kerülnek a különböző kérelmek a városi tanács, illetve a törvényhatóság elé. A miniszter teljesen az állami tisztviselők beosztását vette alapul, pedig Nagyvárad városánál sok tekintetben eltérő hivatali beosztások vannak. Legutóbb a városi adóhivatal ügyosztály-vezető számtisztjei fordultak kérelemmel a város törvényhatóságához. Kérelmükben felemlítik, hogy ígéretet kaptak, miszerint az ügyosztály-vezető számtisztek több és felelősségteljes munkáját személyi pótlékkal honorálják. Ez azonban csak ígéret maradt. Mint ügyosztály-vezető óriási munkatöbbletet kell végezniük, amit még fokozott az új házberadó életbeléptetése s csak úgy tudják elvégezni a dolgukat, hogy a hivatalos órán túl is dolgoznak. Csak így képesek ügyosztályaikat rendben tartani. Ezenkívül felelősek az összes ügyosztály munkájáért, nem csak a főnököknek, de a kir. pénzügyigazgatóságnak is. Mindezt csak üres címet kapnak. A visszás állapotok illusztrálására felemlítik, hogy egy I. osztályú számtisztnak, aki ügyosztály vezető jóval kevesebb a fizetése, mintegy beosztott II. o. számtisztnak, aki nem ügyosztály-vezető, avagy egy II. o. számtisztnak, aki ügyosztályt vezet, kevesebb, vagy a legjobb esetben ugyanannyi a fizetése, mint a beosztott nem ügyosztály-vezető számtisztnak, akinek sem felelőssége, sem tuháalmazott munkája nincsen. Négy ügyosztály-vezető kéri ez okból, hogy részükre évi 700 koronát adjon a város, amennyit egy ötödik ügyosztály-vezető számtisztnak már úgy is beállított a városi tanács a jövő évi költségvetésbe. Igazságos kérelmüket ajánlják a törvényhatósági bizottsági tagok figyelmébe. — Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága ma, szerdán délután tárgyalja a város jövő évi költségvetését. Itt lesz a mód és alkalom, hogy a méltányos kérelmet teljesítse a bizottság s ez által a becsületes munkát elismerje és honorálja.

* **Zsebmetszők a vasutállomáson.** Az utóbbi időben a hamis kártyások, vasuti fosztogatók, hílózók, zsebmetszők megszorodtak s nagy előszeregettel lepik el a vasuti pályaudvart, azon reményben, hogy a karácsony előtti nagy forgalomban bőven arathassanak. Csodálkozunk, hogy a rendőrség semmi intézkedést nem tesz ezek ellen a 28 as alakok ellen, annál is inkább, mert valamennyit személyesen ismerik úgy a rendőrtisztek, mint a detektívek. Tavaly éppen ilyen tájban fosztottak ki egy erdélyi kereskedőt ezek a kétes egzisztenciák a vasuton.

* **Szegény betegek rendelő irodája.** Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága pénteken, december 22 én délután 5 órakor a városházán ülést tart. A bizottság elé ez alkalommal, mint értesülünk, dr. Grosz Menyhért elnök azon javaslatot terjeszti, hogy a szakbizottság tegyen előterjesztést a városhoz, egy rendelő iroda felállítására, amelyben a város szegény betegeit látná el a városi orvosi hivatal orvosi segélyvel.

* **A számonkérőszék ülése.** A vármegyeházán tegnap tartotta meg rendes évnegyedes ülését a számonkérőszék. Az ülésen a tisztviselők munkásságáról számoltak be az illető vezetők. A beszámolások során konstataulta a számonkérőszék, hogy az árvaszéki személyzet aránytalanul kevés ahhoz a rengeteg munkához, mely feldolgozást igényel.

* **Karácsony és a magyar ipar.** Most karácsony előtt különösen nagyon időszerű, hogy egész társadalmunk figyelmét felhívjuk közös érdekünkre a mindnyájunkra nézve már létkérdéssé vált iparpártolásra. Csakis akkor lesz ennek a szegény kiszorított magyar nemzetnek igazán magyar karácsonya, hogyha mindenki magyar cikket vásárol ajándékkul a karácsonyra alá. Ez az öntudatos cselekedet, a magyar áruk következetes vásárlása csak mostanában százmillióval gazdagítaná az országot, mert legalább százmillió koronára becsülhető a karácsonyi ajándékok értéke. Ha ez a tömörked pénz bent maradna az országban, rendben volnánk. Közönségünknek öngyilkossággal határos vétkes közömbössége valóban égbekiáltó bűn. Panaszkodunk az elviselhetetlen drágaság miatt. Agráriusok, merkantilisták egymást okolják. Mindenki bűnbakot keresünk, csak magunkban nem látjuk meg a hibát. Pedig a nagy drágaságnak a külföldi iparcikkekkért kivándorló évi ezernégyszáz millió korona hűbéradó s a határtalan fényűzés a főoka. Ha nem akarunk elpusztulni, szervezkednünk kell, közösenként, családonként és egyedenként. Jelszavunk legyen: Vagy magyar cikket vásároljunk karácsonyi ajándékkul vagy semmit. Es nem az iparosok érdeke, hanem édes mindnyájunké, mert a visszatartott milliókból mindnyájan részese-dünk, mint a bőtermés áldásából. A Magyar Védő-Egyesület (Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 3. sz.) a vásárlásokra nézve bárkinek ingyen nyújt felvilágosítást. A Magyar Védő-Egyesület nevében és megbízásából hazatias tisztelettel: gróf *Apponyi* Albert elnök. *Dobiecski* Sándor ügyv. alelnök.

* **Szakosztályi ülés a megyeházán.** A második szakosztály tegnap tartotta meg ülését a megyeházán. Az ülésen *Zathurecsky* Kálmán elnökölt. Előkészítés alá kerültek a községi ügyek.

* **Külön vonatok Karácsonykor.** A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erősebb személyforgalom akadálytalan és rendes lebonyolítása, valamint az utazó közönség kényelme érdekében a rendes személyszállító vonatokon kívül a magyar kir. államvasutak igazgatósága több vonaton külön személy-vegyes- és személyszállító tehervonatokat fog beállítani. A karácsonyi vonatok közül minket közelebből a következők érdekelnek: Budapest keleti p. udvarról Szolnokig december hó 23-án három külön személyvonat közlekedik I., II. és III. oszt. kocsikkal. Az első különvonat Budapest keleti p. udvarról indul d. u. 3 óra 5 perckor. Szolnokra érkezik este 6 óra 32 perckor; a második különvonat indul Budapest keleti p. udvarról délután 5 óra 40 perckor, Szolnokra érkezik este 8 óra 50 perckor; a harmadik különvonat pedig Budapest keleti pályaudvarról este 50 perckor indul és Szolnokra éjjel 12 óra 3 perckor érkezik. Budapest keleti p. udvarról Nagyváradig december hó 23-án külön személyvonat közlekedik I., II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti pályaudvarról délután 5 óra 40 perckor érkezik Nagyváradra éjjel 1 óra 46 perckor. Szolnoktól Budapest keleti p. udvarig f. évi december hó 26 án és 1912. évi január hó 1-én külön személyvonat közlekedik I., II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Szolnoktól délután 3 óra 15 perckor érkezik Budapest keleti p. udvarra est 6 óra

15 perckor. Püspökladánytól Nagyváradig december hó 24 én külön vegyesvonat közlekedik II. és III. osztályú kocsikkal. Indul Püspökladányról éjjeli 3 óra 51 perckor, érkezik Nagyváradra reggel 6 óra 18 perckor. Nagyváradról Püspökladányig folyó évi december hó 23-án külön vegyesvonat közlekedik II. és III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról d. u. 5 óra 2 p. kor, érkezik Püspökladányra este 7 ó. 41 p. A felsorolt különvonatok részletes menetrendéről a kiadott külön hirdetmény nyújt bővebb felvilágosítást. Budapest, 1911. november hó. Az igazgatóság.

* **Járványok Biharmegyében.** Eledsi tudósítónk jelenti, hogy *Berény* és *Nagykakucs* községében a vörheny járványszerűleg lépett fel. *Esküllő* községben a vörheny megszűnt az iskola megnyitása iránt a kellő lépéseket tognatosították.

VOSZKA FERENCZ

czipő- és csizmaáru
meglepő szolid árban
előnyösen beszerezhető.

Cégt. IFJ. VOSZKA FERENCZ
TELEPHON 1133. TELEPHON 1133.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556. Készítik a legzölésőbb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

x **Karácsonyi!!!** cukorka nagyvásár'Aszódinál **Kossuth-utca.** Szaloncukrok, figurák, esilárok, diszek, ezer és ezer-féle édességek karácsonyra nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyvárad, Sas-palota. Telefon 635. és **Cukorka királynál** Kert-utca országos híru karácsonyi cukorka vásár egyedül csak Aszódinál.

x **Karácsonyi és Ujévi** imakönyvek, ifjúsági iratok, mesés könyvek, képeskönyvek, levélpapírok nagy választékban érkeztek **Benkő** Arthur könyv- és papirkereskedésének Rákóczi-ut 54. szám. TELEFON 870.

x **HA VALAKI** szép és elegáns ajándék-tárggyal akar örömet szeresni, vegyen **CZILLÉR IMRE** újonnan berendezett speciális fiók-üzletében **Rákóczi ut 7. Szt. István-palota.** Itt vannak a legszebb és legmodernebb ajándék-tárgyak, női pipere, férfi divat és női kézimunka különlegességekben.

Tisztelettel értesitem Nagyvárad város és Biharmegye nagyrédmű közönségét, hogy az 1792-ik évben alapított

ékszer-, arany- és ezüstmű üzletemet f. év december havában

teljesen **újonnan berendezve** s a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve

nyitom meg a Bémer-téren

újonnan épülő *özv. Kolosváry Sándorné* házában. — Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék. — Kérve a nagyrédmű közönség nagybecsű pártfogását. — Tisztelettel:

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstműves.
Ideiglenes helyiség Rákóczi-ut 5. Velszlovits-ház, az Orsolya zárdá templomával szemben.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőim-mel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **az őszi és téli szöveteim**

megérkeztek. Angol és belföldi szöveteiben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi éggel felveszem a versenyt, ugyancsak az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra házánál szolgálok.

Telefon 11-41

Telefon 11-41

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: A szerelem gyermeke.

Csütörtök: A szerelem gyermeke.

Péntek: Madarász.

Szombat: Dollárkirálynő.

Vasárnap délután félhelyárakkal: Arany ember, este: Szűnet.

Hétfő délután: Iglói diákok, este: Artatlan Zsuzsi.

Kedd délután: Eszemadta, este: Kis gróf.

A szerelem gyermeke.

A mai drámákban már nincsenek jellemek, csak szerepek, nincsen cselekmény, csak jelenetek. Parádés szerepek és hatásos jelenetek teszik a jó drámát. Mit szólna szegény Shakespeare, ha egy Bataille darabot végig nézne? Mit szólna Rantz, Maurice, Liane és a többi szereplő jelleméhez? Ahhoz a sok lélektani abszurdumhoz, amelyektől hemzseg a Szerelem gyermeke s amelyeket elsorolni és kimutatni sem helyünk, sem időnk, sem kedvünk nincsen. A mindenható szerelem apoteozisa volna a darab, de aki végig nézi, annak ugyan elmegy a kedve a szerelemtől. Liane személyesen meg a szerelem superlatívuszát, de ekközben olyan kiállhatatlan hiszterikának mutatja be magát, hogy igazán nem csodálkozunk Rantzon, hogy szabadulni óhajt tőle s csodáljuk bőkezűségét, hogy a vele töltött tizenhét év kellemetlenségeiért még egy félmillió csekkel fizet. A darabtól végtelen távol áll a morálnak az árnyéka is s bár csupa szerelem az egész, a házasság gondosan ki van belőle küszöbölve. Nálunk elképzelhetetlen volna olyan erkölcs-telen banda, amely a színpadot betölti s ha Párisban ezen nem ütköznek meg, akkor nincs mit irigyelnünk a magas kulturájuktól.

Ha nem is dráma, amit Bataille irt, de az az egy kétségtelen, hogy szépen és jól irta. Párbeszédei élvesetése, jelenetei, bár végtelenül mesterkélték, de sokszor nagyon hatásosak, egészen új trükkökkel alálunk benne. A hatásos jelenetekért készült az egész darab, ami onnan látszik, hogy a jelenetek összekapcsolása sokszor teljesen logikátlan. A fődolog az, hogy a hősök és hősnők minden felvonásban néhányszor jól kikiabálhassák magukat.

A hosszú, tizenegy óra utáni eltartó darab próbára teszi a szereplők erejét. Angyal Ilka Liane szerepében hatalmas drámai erővel játszott s az érzelmek és indulatok egész skáláját kimerítette. A szerep hibáiról ő nem tehet, amit ő nyújtott, az igazán jó volt s megérdemelt nagy sikert aratott. Nagyon rokonszenves

volt Maurice szerepében Turányi. A színpadon járkáló sok törvénytelen származású egyén között ő lett volna az igazi szerelem gyermeke.

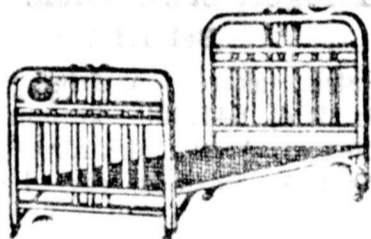
Miután a szerepben sok a lélektanilag megmagyarázhatatlan fordulat, azért a színészek is köpenyforgatónak kell lennie. Turányinak ez is sikerült, anélkül, hogy a szerep hibái kirívóakká váltak volna. Rantz érthetetlen szerepét Sik játszotta a darab intencióihoz hiven. Persze azt nem várhattuk tőle, hogy megmagyarázzon előttünk olyan dolgokat, amilyeneket a szerző nyílt kérdésnek hagyott. A keményszívű, de ok nélkül mégis ellágyuló, legvégül pedig szívtelen panamista államtitkár jellemét lehetetlen akár megérteni, akár megértetni.

Kisebbs szerepekben jók voltak Hunyadyé, Szentgyörgyi és Hunyady.

A szerelem gyermeke. A tegnapi nagy sikerű ujdonságot ma és holnap megismétlik a színházban. A »Balga szűz« és a »Nászinduló« szerzőjének ez a híres új remeke osztatlan tetszést aratott tegnap este és bizonyos, hogy a mai és holnapi előadásokon fokozódó tetszés kíséri a »A szerelem gyermeke«-nek érdekes drámáját.

Karácsony a színházban. Az ünnepnapokon négy előadás lesz a színházban. Hétfőn délután félhelyárakkal az Iglói diákokat ismétlik meg közönségünknek, este az »Artatlan Zsuzsi« kerül színpadra. Kedden, az ünnep másodnapján délután az »Eszemadta« megy a színpadra először délután, míg este a legutóbbi operettujdonság a »Kis gróf« megy. Az ünnepnap előadásokat bérletszűnetben tartják meg, jegyek csütörtöktől fogva válthatók a nappali pénztárnál. A bérletet főlkéri az igazgatóság, szíveskedjenek helyeiket szombaton délig kiváltani, mert előjogaikat, tekintettel a nagy érdeklődésre, tovább nem tarthatja fent.

Vas és rézbutor

gyári rakatári

Szék rényágy 3. matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SPORT.

Vívó-verseny. A nagyváradai Sport-Egylet szakosztályának Rimanóczy utcai hatalmas elegáns helyiségeit előkelő közönség töltötte meg tegnap este. Az országos hírű egyesület első handicap versenye zajlott le olyan érdeklődés mellett, amilyen eddig szokatlan volt Nagyváradon. A verseny gyönyörű eredményei teljesen igazolták azt a várakozást, amelylyel a nagyváradai sport kedvelő publikum immár hatalmas és előkelő tábora a verseny elé tekintett. Sokáig emlékezetes marad a műértő közönség előtt az a tökéletességig precíz vívótechnika, amit a versenyzők produkáltak. Különösen az első díjak nyerteséi, akik egyébként már országos versenyek alkalmával is igen gyakran dicsőséget szereztek az egyesületnek és Nagyvárad városának, a versenyek hevében

olyan artisztikusan finom és emellett villámgyors fogásokat mutattak be, hogy igazi élvezetet szereztek a szépszámu nézőközönségnek. A verseny egyébként Orbán Sándor vívómester vezetése alatt folyt le; a jury tagjai Leöcshey Kálmán százados, Gáspár Kornél, Lőrinczy Attila főhadnagyok és dr Váli Péter vívószakosztály gondnoka voltak. A verseny eredménye a következő: 1. Aknantisz László az egyet tiszteletdíját nyerte. 2. Ravaszdy György, Orbán Sándor vívómester tiszteletdíját nyerte. 3. Szűts Sándor ezüst érmet nyert. 4. Kurovsky László és Sipos Géza holtversenyben. 5. Nadányi János. 6. Bába Károly. 7. Reke Kálmán.

A mai versennyel befejezést nyert az első évnegyed, a második évnegyed január 3-án veszi kezdetét úgy kezdők, mint haladók részére. Jelentkezni lehet az egyet Rimanóczy-utca 14. számú helyiségében, naponta délután 5-7 között.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmányi ülése. A nagyváradai kath. kör választmányja ma, szerdán, december 20-án este 6 órakor ülést tart saját helyiségében.

MULATSÁG.

Jogász-est.

A Jogakadémia Ifjusági Olvasókörre elhatározta, hogy havonként irodalmi estéket, matinékat fog rendezni. Ezt az elhatározást oly nemes és föltétlenül nagy elismerést érdemlő cél szülte, mely méltán számíthat az emberbarátok s az egész társadalom hatóságos támogatására.

Ez esték jövedelméből ugyanis egy kórházat fognak felállítani az Irgalmasrend kórházában azon szegény és legtöbbször föttelen hónapos szobában szenvedő, beteg kollegáik részére, akik távol a szülői meleg fészektől, rendszerint nélkülözik a gondos ápolás áldását.

E humanus gondolat sok nemes szívet meghódított már s az elnökség örömmel ujságolta a tagoknak, hogy nap mint nap érkeznek 20-40-60 koronás jegy megváltások.

Az első est december 23-án délután 5 órakor lesz az akadémia disztermében. Ily nemes és lelkes fogadtatásra talált cél mellett az illusztris program értékes keretet von az egész mozgalom köré. Palánky Médiike prólogja fogja megnyitni az estélyt, övé lesz az első taps.

A Szigligeti Színház művésznői közül Etsy Emilia szerepel; idillikus, kedves hangulatu melodramát szaval; zongorán Angyal Iluska kíséri, ki magánzólamot is ad elő. A színház lyrai tenorja, a színpadikus fiatal művész: Ocskay fog énekelni. Scharff Miksa fütty-száma külön érdekesség: e kitűnő zenész száznál több operapartitúrát füttyöl. Parill József magyar dalokat, a primet és terzett egyszerre. Művészi vonás-játékkal Kertész Jakab, Csibi Mihály, Diósy Andor, Papp Abrahám és Cencsor Vincze fognak szerepelni. Bustea Kornél felolvasást tart, Mihovics Ferenc szaval és Kripka S. novellát olvas fel.

Jegyek. Családjegy: 4 korona. I. hely 2 korona. II. hely 1 korona. Kaphatók Láng József könyvkereskedésében.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.
Üvegcsiszoló és tükör áruháza.
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezésék
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

Karácsonyi vásár!

Versenyen kívüli
olcsó árban kaphatók
órák és arany ékszerek
Szilágyi Géza és Tsa
ékszerésznél

Nagyvárad, Rákóczi-ut 4.

Helyi és vidéki telefon 630.

Igazságszolgáltatás.

Huszonhatan a vádlottak padján.

— A széplaki vérengzés a törvényszék előtt. —

A képviselőválasztások idején szomorú
bírnévre tett szert Széplak község, ahol a fel-
ízgatott lakosság megtámadta a csendőroket,
akik kénytelenek voltak fegyverüket használni
és a magáról megfélemedezett tömeg tüntetésé-
sének, erőszakosságának két csendőrpuska ál-
tal kioltott emberélet esett áldozatul.

Márkus László dr a margitai kerület
munkapárti képviselője 1910 április 10-én pro-
grambeszédet akart tartani Széplak község-
ben. Az ellenpárt felízgatott hívei zajos tüntet-
tással akadályozták meg a programbeszédet
és a jelöltet, valamint a kíséretében levő Balá-
szovics Ivánt, dr Morvay Zsigmondot, dr
Nichita Aurélt kövekkel, záptojásokkal dobálták
meg. Sőt, mikor a csendőroket oszlásra szólították
fel a tömeget, azokat is megtámadták
és Fodor Mihály csendőrörmestert véresre se-
besítették egy követ. A csendőroket erre sortűz-
et adtak és két ember, Bálint Sándor és
Bodis Pál holtan rogyott össze. A vizsgálat
megállapította, hogy a csendőroket jogos önvé-
delemből használták a fegyvert.

Szigoru vizsgálat indult meg a zavargás

ügyében és mintegy huszonhat ember ellen tet-
ték folyamatba a bünygi eljárást. Tegnap kez-
dődött az ügy tárgyalása a nagyvárad kir. tör-
vényszék büntetőtanácsa előtt Vámosy Mihály
elnöke alatt. A vádat dr Thury Endre kir.
ügyész képviseli, a védelmet dr Fráter Pál és
dr Adorján Emil ügyvédek látják el. A teg-
nap esti tárgyalás a vádlottak kihallgatásával telt
el. Egész sereg tanu van beidézve, úgy, hogy
tárgyalás legalább három napig fog tartani.

TÁVIRATOK.

Újabb bonyodalom.

Budapest dec. 19.

(Saját tudósítónktól.) A politikában
újabb bonyodalom készül. A 21. párt-
külső képviselőnek ugyanis a delegáció-
ban egy helyet sem adtak és ez nagyon
elkedvetlenítette a képviselőket. A mai
eljárása Polónyinak is ebben nyeri ma-
gyarázatát. Justh Gyula kijelentette An-
drássynak, hogy tőlbet nem fogadja el
a közvetítését, mert nem hajlandó tár-
gyalásokat folytatni.

A horvát bán a királynál.

Budapest, dec. 19.

Dr Tomasi Miklós horvát bán ma, vagy leg-
később holnap Budapestre érkezik, hogy a mi-
niszterelnöknek jelentést tegyen a horvát választá-
sok eredményéről. A bán innen Bécsbe megy és
k kihallgatáson jelenik meg a királynál. Az audien-
cián a bán, miután pártja kisebbségben ma-
radt, benyújtja lemondását, a mit a király ez-
uttal sem fog elfogadni.

Elfogott bankrablók.

Balászfalva, dec. 19.

A Patria takarékpénztárba ma be-
török jártak és 641,600 korona kész-
pénzt vittek el. A csendőrojör észrevette
a betörőket és közülök egy Parajotes
Konstantinos nevűt elfogott. A pénz hiány
nélkül megtérült.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonátörszén tegnap változatlan volt
az irányzat. Készáru forgalom huszezer mázsa
változatlan árák mellett.

Határidők zárlata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11.77
Áprilisi roza	— —	10.30
Áprilisi zab	— —	9.70
Májusi tengeri (1912)	— —	8.54

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyvárad i fiók-
jának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	848.50
Oszták hitelrészvény	— —	647.75
Jelzálogbank	— —	495.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	576.50

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA

4. számú minta az 1910. évi 111.600 számú p. b. min.
körrendeletre.

99889—II—1911.

Hirdetmény

a tőkekamat és járadékadó alá tartozó jövedelmek bevallása
tárgyában.

Az 1912. évi jan. hó 20-ig a tőkekamat és jára-
dékadó alá eső jövedelmeket, az azokat élvező
egyen vagy erkölcsi személy bevallani köteles.

Tőkekamat- és járadékadó tárgyát képezi mind-
azon vagyon, mely a föld-, ház- és keresetadó,
valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok
és egyletek adója által közvetve vagy közvetlenül
nem érintetik, képezik jelesen: mindazon kamatok,
osztalékok és jutalékok, melyeket az ország valamely
lakosa (egyen vagy erkölcsi személy) a következő
jövedelemforrásokból, n. m.:

- bel- vagy külföldről folyó életjáradékokból,
özvegyi ellátásból vagy rokonsági évi járadékból;
- kézi vagy jelzáloggal biztosított vagy egy-
szerű adólevelekre, váltókra vagy bármilyen köt-
vényekre, bel vagy külföldön kölcsön adott, továbbá
hitbizományi, családi és alapítványi tőkéből;
- belföldi földbirtokkal összekötött, a földadó
tárgyát nem képező dologi jogositványokból;
- külföldön fekvő föld- vagy házbirtokból,
ipari, kereskedelmi s bármilyen nevezett alatt értendő
külföldi részvényekből;
- az állam vagy
- törvényhatóságok által kibocsátott s külön
törvények által adómentesség kedvezményében nem
részesített kötvényekből huz; végre

g) a hitelüzlettel foglalkozó, s alapszabályaik
értelmében pénzbetétek átvételére jogosított pénz-
intézeteknél, továbbá takarékpénztáraknál és mind-
azon intézeteknél, melyekkel takarékpénztári üzlet
van összekötve, utalványok, betéti könyvek és egyéb
betéti okmányok vagy folyó számla mellett gyű-
mölcsözés végett elhelyezett tőkékből folyó jöve-
delem.

Az adózók a vallomás beadásának kötelezettsége
alól a következő tőkékből folyó jövedelmekre nézve
mentesnek fel:

- fentebb említett magyar államkötvények, —
 - az adómentességben nem részesített elsőbbsé-
gi kötvények, —
 - nyilvános számadásra kötelezett vállalatok
és egyletek által felvett és jelzáloglag biztosított
tőkekamataira nézve.
- Az ezen kamatok után járó tőkekamat-adót
és pedig az a) alattiak után a kifizető állami pénztár
a b) és e) alattiak után a kamatok kifizető tár-
sulat az illető kamatélvezőnek rovására vonja le s
az illető kir. adóhivatalba szolgáltatja be.

A pénzügyintézeteknél elhelyezett, fentebb g) alatt
említett tőkékből folyó jövedelmet ezen tőkek
birtokosai szintén nem tartoznak adó alá bevallani
Ellenben a pénzügyintézetek kötelesek ezen ka-
matjövdelem összegét és pedig;

- a kifizetett kamatok összegét évnegyeden-
ként minden év március, június, szeptember és
december utolsó napján;
 - a tőkésített kamatok összegét félevenként
minden év január és július utolsó napján a kir.
adóhivatalnak kimutatni és az ezen kamatok után
járó adót egyidejűleg beszedtetni; jogosítva van-
nak azonban arra, hogy ezt az adót a kifizetőtől
vagy a tőkéhez irt kamatokból visszatarthassák.
- A tőkekamat és járadékadó az adóételes meg-
előző évben élvezett kamat és járadékjövdelem
után lévén kivetendő, az 1912. évi adóztatás alá
az 1911. évben élvezett kamat (járadék) jövede-
lem vallandó be.

A tőkekamat- és járadékadó az adóételes fél
állandó tartózkodási helyén vettetik ki.
Mindazon adózók, kik a tőkekamat és jára-
dékadó alá tartozó jövedelem-forrásukat az állam-
kincstár megrövidítésére irányzott szándékából, az
adókötelezettség és adótárgyak összeírása alkalmá-
val akár szóval, akár írásban valótlannul mondják
be vagy eltitkolják, adótárgynak egészen vagy
részben történt eltitkolásával elkövetett jövedéki ki-
hágás miatt az 1883. évi XLIV. t.-cz. 100. §-a
értelmében büntetendők.

Kelt Nagyváradon, 1911. október hó.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Másolat:

Kereskedelmiügyi m. kir. Minister, 83963—VI. D.
Valamennyi magyarországi törvényhatóságnak.

A fogyasztó közönség érdekeire való tekintettel az 1891. évi XIII. t.c.z. 3. §-ában biztosított jogomnál fogva megengedem, hogy a folyó évi december hó 24-ére eső vasárnapon, az ipari és kereskedelmi elárusítás és házhoz szállítás, a magyar szent korona országainak egész területén kivételesen **esti 5 óráig akadálytalanul végezhető** legyen. Ez alól azonban minden rendű irodai munka ki van véve, ezekre tehát ezen intézkedésem nem terjed ki. A Budapest székesfővárost illetőleg érvényben álló 67456—1908. K. M. sz. rendelet intézkedéseit, melyek szerint a székesfőváros területén a karácsony ünnepét megelőző vasárnapon az ipari és kereskedelmi elárusítás egész napon át minden korlátozás nélkül végezhető, jelen rendeletem nem érinti. Erről a törvényhatóságot azzal a felhívással értesítem, hogy intézkedésem tartalmát közölje a hatósága alá tartozó rendészeti és iparhatóságokkal, valamint a közönséggel. Budapest, 1911. december hó 6. Olvashatatlan aláírás.

Nagyvárad, 1911. december 17.

A másolat hitelűl

Darabonth,
kiadó.

Bumbera István

==== papi- és polgári szabó ====
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

**Ugy a helybeli mint
a megyei főtisztelendő
papság szállítója.**

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

2. számú minta az 1910. évi 111.600. számú]p. ú. min.
körrendeletre.

108963—II—1911.

Hirdetmény

a III. osztályu kereseti adó alá tartozó
jövedelmek bevallása tárgyában.

Azok az adókötelesek, kik az 1911. évben megadótva nem lettek, kötelesek 1912. évi január 20-ig üzletük, vállalatuk vagy egyéb haszonhajtó foglalkozásuk után az adó évet megelőző három évi, vagy ha az üzlet, vállalat vagy foglalkozás annyi év óta még fenn nem állana, az annak megkezdésétől számítandó, illetőleg fennállása idejére eső kereseti vagy üzleti tiszta nyeményt bevallani.

Evi tiszta nyemérenynek vételik az üzletből vagy foglalkozásból eredő összes jövedelemnek az a része, mely az üzlet, vagy foglalkozás folytatásához szükséges kiadások levonása után fennmarad; az üzlettulajdonosnak általában az adófizetésre kötelezettnek oly kiadásai azonban, melyek nem üzlettel vagy foglalkozással járnak, hanem akár magának, akár pedig a családjának és hozzá artozóinak fentartására szolgálnak, a jövedelemből, keresményből le nem vonhatók.

Aki több vállalatból, kereset, illetőleg jövedelemforrásból huz jövedelmet, köteles minden egyes vállalatról, üzletről vagy keresetről külön vallomást adni.

Azok az adókötelesek, kik segédekkel dolgoznak, tartoznak a vallomáshoz segéd munkásaik jegyzékét csatolni, mely jegyzékbe a segédek nevei, az üzletbe vagy foglalkozásba belépésüknek ideje, havi vagy évi fizetésük pontosan kiteendő.

Az az adózó, aki az adókötelezettek és adótárgyak összeírása után lép a III. oszt. keresetadó kötelesek sorába adóköteles üzletének megnyitása napjától számított két hónap alatt köteles vallomást adni.

A III. osztályu kereseti adó alá eső jövedelemnek bevallására, valamint az üzletbe alkalmazott segédek bejegyzésére szolgáló űrlapok az adózóknak a városi adóhivatalok által ingyen szolgáltatnak ki.

A bevalló az űrlap egyes rovait kitölteni, s annak bizonyításául, hogy az adatokat saját tudomásához képest pontosan és lelkiismeretesen közölte, eskü helyett polgári becsületszava zalogául; nevét, valamint a bevallás napját és helyét aláírni köteles.

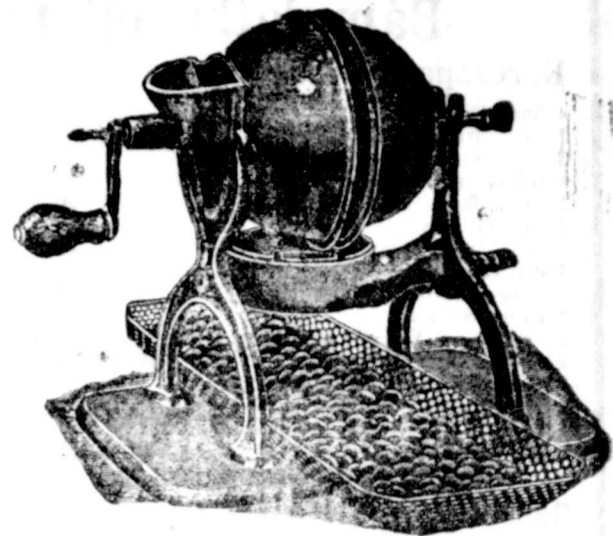
E vallomás fentebb kitűzött határidő alatt a városi adóhivatalnál nyújtandó be.

Mindazok az adózók, kik üzletüket, vállalatukat, keresetüket vagy jövedelemforrásukat az államkincstár megővítésére irányított szánékból az adókötelezettek és adótárgyak összeírása alkalmával akár szóval, akár írásban valóánul mondják be vagy eltűkölják, avagy vallomásukat bizonyíthatólag hamisított adatokra alapítják, az adótárgynak egészben vagy részben történt eltűkölésével elkövetett jövedéki kibégás miatt az 1881. évi XLIV. tc. 100. §-a értelmében büntetendők.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek igazgatóságának és felügyelőbizottságának tagjai, a jelenléti jegyek ért járó összegekre nézve, valamint az ily vállalatok és egyletek ügynökei ügynöki díjakra nézve vallomást adni nem tartoznak. Ezeket az összegeket az illető vállalatok és egyletek kötelesek bevallani, illetve kimutatni. (1875. XXIX. t.c.z. 16. §. 1908. évi 126. 626. sz. pü.-min. kör.)

Kelt Nagyváradon, 1911. november 30.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Aszodi Mihály

Sas-palota Kossuth-utcai cukorka

: és csemege nagyáruházának :

jelentése

Karácsonyra

olcsó gyári árakkal,

mint tudnivaló dolog, Aszodi-cég országgra ismert és egyik a legnagyobb, ugy árban, mint választékban mélyen tisztelt vevő közönség figyelmébe ajánlható cikkek: Szalon cukrok kilója 2 koronától. Mesés csillár-dolgok 6 fillértől. Csokoládé alakok 6 fillértől. Megehető finom karamellek 2 fillértől. Diszdobozok, Bonbonok 50 fillértől. Remek játékok finom Bonbonok töltve 20 fillértől kezdve beszerezhetők.

Egyedüli lerakat. Gyermekek kedvence. Ezer és ezerféle diszdolgokkal rendelkezik.

Gyermekek ajándékba kapnak egy karácsonyi szép krampuszt, meglepő érdekes.

Karácsonyfák eredeti behozatala, igen olcsó árak mellett.

Datolya, malaga, theakenyér, krach mandula, füge, olaszogyoró, prunella, dió, kókuszdió, halkonservék, szardiniák, theák, eredeti angol rum stb.

igazán meglepő olcsó árak mellett szállít Vidéki csomagolás ingyen

Aszodi Mihály

trieszti kávé, thea közvetlen behozatali, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő Kossuth utca Sas palota

„Cukorka Király“ Kert-utca. Bethlehenben nincs szebb karácsony, mint Aszodinál Kossuth-u.

Telefon: Fő üzlet 635.

Fiók-üzlet 1016.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4. hárzóól minúon nagyságban.

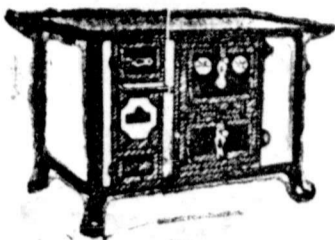
Főszerező telefonja 55. sz.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a leg-

diszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

utólérhetetlen.

Mesés

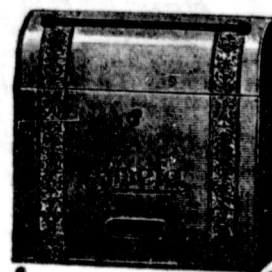
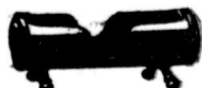
szép női és férfi

és gyermek czipők kaphatók

MOSKOVITS FARKAS és T^{SA} rt.

Bémer-téri és Kossuth-utcai 5.

(Gyárépület) fiókjában. Telefon 687.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek
vaskereskedésében

Minden vasárnap kirakat kiállítás.

A karácsonyi kiállítás gyermekjátékokban

(a gyermekjáték külön termében)

ugyszintén diszmű, műipar és ajándéktárgyakban
izléseesen össze van állítva

minden vásárlási kényszer
nélkül megtekinthető.

WALDMANN ERNŐ,
Rákóczi-ut 7.

